

9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

CİLT: 5 • SAYI: 12

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA:
SADIK GÖKGE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKGE

27 MAYIS 2026 ÇARŞAMBA

AHMET GÖK VE nara

YAYIN KURULU

- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

İÇİNDEKİLER

- SONA YAKLAŞIRKEN...
- **SADIK GÖKCE**
- AHMET GÖK VE nara
- **ANUŞ GÖKCE**
- MAVİ
- **METİN EREN**
- ÜÇ ARKADAŞTIK
- **ARİFE GÖZÜAÇIK**
- DANK
- **NURİ GÖKSEL İNAN**
- BEKLEMEK
- **METİN EREN**
- ALİ ÇOBAN
- **SEDAT ULUPINARLI**
- OKUMA YAZMADA ZİHİN AÇIKLIĞI
- **PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ**

SONA YAKLAŞIRKEN...

B İ S M İ L L A -
H İ R R A H M A -
N İ R R A H İ M

Diyerek başlayalım yazımıza... 5 yıldır çıkardığımız 9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA ilavemizin bu cildinin de son sayısını yayınlıyoruz ELHAMDÜ-LİLLAH...

Dile kolay tam beş yıldır her ay kültür ve sanatla çok da ilgisi olmayan bir ilçede yazı ve şiir toplayarak 16 sayfalık bir ilave çıkarıyoruz. Konya'mızda Çumra'dan başka bir ilçe daha var mı bilmiyorum her ay bir dergi çıkaran. Belki Çumra bu konuda ilk ve tek...

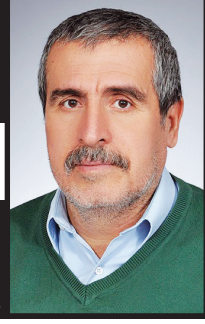
Altmış sayıya ulaştık şu anda elinizde tutmakta olduğunuz son sayı ile...

Bu ciltten yani beşinci ciltten önce çıkarılanlar toplanıp kitap haline getirildi. Bu ciltleme işleminin maddi boyutunu ilk iki ciltte Çumra Belediyesi üstlendi. O ciltler hazırlanırken Çumra Belediye Başkanı Recep Candan idi. Kültür ve sanatı seven ve değer veren bir başkandı. Bütün programlarımızda yanımızda oldu ve desteğini hissettirdi. Üçüncü cildin yayınlanmasında maddi külfeti Çumra Ticaret Odası Başkanı Metin Kural üstlendi. Bu sayede üçüncü cildimiz de vatandaşlarımızın hizmetine sunuldu. Şu anda dördüncü cildi baskıya hazırlıyoruz. Bu cildin de maddi külfetini Çumra Ticaret Odası üstlendi. İnşallah kısa bir süre sonra bu cildimiz de elimize geçer.

Evet altmış ay boyunca sürekli yazı ve şiir toplamak, bunları okuyup elden geçirmek, uygun resim bulmak mutluluk verici olmanın yanında yorucu bir işti. Bu koşturmacada en büyük desteği yol arkadaşım Anuş Ha-

SADIK GÖKCE

sadikgokce@hotmail.com

nımdan gördüm. Bana hem yazıları hem şiirleri hem de moral motivasyon olarak destek verdi. Kendisine teşekkür ediyorum.

Bazen elimize yeterli yazı geçmedi. Çok yoğun olmamıza rağmen hem ben hem Anuş Hanım oturup, araştırıp sırf ilave zamanında çıksın diye yazmak zorunda kaldık. Anuş Hanımın iki yazısının birden çıktığı sayılar oldu. Belki okuyucu "Bu ne kendini beğenmişlik, dergiyi istedikleri gibi kullanıyorlar!" diye düşündü. Ama işin aslı o sayı için yazı istediğimiz bir arkadaşımız son anda yazıyı yetiştiremediğini söylediği için bu yola baş vurmak zorunda kaldık. Ama şükür dergimizi bugüne getirdik.

Bundan sonra ne olur?

Bu sorunun cevabını ben de bilmiyorum. Sizlerle birlikte bekleyip göreceğiz.

Hayırlı bir iş için yola çıkmıştık. Bu yolun hayra çıkması için mücadeleye ettik. Sonucun ne olduğuna biz değil siz okuyucular ve tarih karar verecek.

Çumra'mız Haziran ayında 100. Kuruluş Yılıni kutlayacak.

Bu konuda biz Eylül 2025'ten beri hazırlıyoruz. Elbette 100. Yıl kutlamasını yapmak belediyemize düşer. Ancak biz Çumra Kültür ve Sanat Topluluğu olarak belki bize de bir görev düşer diyerek hazırlıyoruz. İnşallah ilçemize yakışır bir kutlama yapılır.

NİYET HAYR, AKİBET HAYR DİYORUM.

NOT: Şimdiden Kurban Bayramınızı Kutlar, mutluluklar dilerim.

AHMET GÖK VE nara

Sevgili okurlar, bu ay sizlere Çumra Kültür ve Sanat topluluğunun kurucu üyelerinden Şair Ahmet Gök ve ilk şiir kitabı "NARA" yı tanıtacağım. Bütün şiirlerini gözden geçirip, şairin işlediği konuları ve fikri yapısını ortaya çıkarmaya gayret edeceğim.

NARA

Şairi: Ahmet Gök

Türü: Şiir

Basımevi: ÇİMKE Yay. I. baskı. Ağustos 2023

Kitabın fiziksel özellikleri: Karton kapaklı, 120 sh., 13x21 ebadında küçük boy kitap.

Muhteva özellikleri: Kitapta aşk, sevgi, dostluk, ayrılık, özlem, yoksulluk, yolsuzluk, dini ve milli duyguları coşturan, insan, hayvan ve tabiat sevgisini aşıl原因, doğayı koruyan, insanların İslam ahlakıyla techizatlanmayı önem veren şiirler yer alır. Konya'ya Yolum, Yalan, Ben Oldum, Zamanla Değiştik, Dostlar Ben Geldim, Zeytin Ağacı, Dağlarım, Yeşil Konya, Burası, Çatalhöyük, Konya'ya Düşenler, Kız Çocukları, Mustafa Kemal, Cumhuriyet, Evladım, Kızım, Vasiyet, Mektepsiz, Yaylamız... kitapta yer alan bazı şiir başlıklarıdır.

İlk dörtlük:

"Toros Dağlarından Konya'ya yolum
Gır atı eyerler biner giderim
Sağ yanım kayalık, uçurum solum
Aheste aheste iner giderim."

Son dörtlük:

"Tombazlak gırlardık çimenlerinde
Ambambaç oynardık çamur yerinde
Avara giderdik sabah serinde
Türkülere öz olurdu yaylamız"

Dil ve Üslup Özellikleri: Şair akıcı ve duru bir Türkçe ile şiirler yazmıştır. Yöresel halk ağzıyla konuşur, yazar. Samimi bir şekilde içini döker, dostlara selam verir, hâl hatır sorar. Bazen sohbet eder gibi bazen de sabah rüzgârı ya da poyraz gibi sert ifadeler kullanır. Haksızlığa, adaletsizliğe, yolsuzluğa, yoksulluğa karşı bayrak açan şair keskin ve net ifadelerle meramını dile getirir.

**ANUŞ
GÖKCE**

Sanatı: Şair kalemini toplumun refahı, mutluluğu için oynatır. Yazdığı şiirlerde hep milli ve dini duyguları işler, insanların güzel ahlaklı, birbirini seven ve dayanışma ve yardımlaşmaya önem vermelerini ister. Şair karşılaştığı olumsuz durumları eleştirir. Yoksulluk, eski yaşam tarzı ile yeni dönemi karşılaştırır. Eskiye hep özlem duyar. Dini ve milli duyguların çok kuvvetli olan şair gençlerin de bu duygulara sahip olması için çarpınır durur. Gençlerin kafelerde zaman öldürmelerini, uyuşturucu batağında boğulmalarını önlemek, onların güzel ahlak sahibi olmaları ve topluma yararlı bir birey olarak yetişmeleri için kalemini oynatır. Haksızlığa, hırsızlığa, yolsuzluğa, yoksulluğa, israfa, tabiatı tahribe karşı çıkar. Yabancıların ülkemizde maden aramalarını ve milli servetin dışa veya yandaşlara aktarılmasına karşı çıkar. Çiftçinin perişan, esnafın perişan halini dile getirir, onların kredi borçları içinde boğulmalarına feryat eder. En kısa zamanda hükümetin buna bir çözümlenmesini, halkının mutlu olmasını ister.

İşlediği temalar: Aşk, sevgi, karşılıklı saygı ve muhabbet, dostluk, yoksulluk, yolsuzluk, haksız kazanç, gelenek, örf adet ve göreneklerimizin değişmesi, toplumun yozlaşması, eskiye özlem, memleket ve vatan duygusu, milli birlik ve beraberlik, adalet, toplumun sıkıntıları, Çumra, Çatalhöyük, Konya, milli ve dini bayramlarımız, İslam ahlakı...

İnsanların yolu gah âşık olur gurbete çıkar gah fakirlik, ekmek parası için. Ahmet Bey de evine ekmek getirmek için gurbete çıkanlardan... Gariplerin hissesine de aşk, sevgi, ayrılık, özlem ve keder düşer. Gurbete Gidiş, Güneşi Bekliyorum, Arayış İçinde, Seni Ararım, Hak İçin, Seni Ararım, Ben Oldum, Hazan Vakti Gel, Yüce Dağlar, Aşkına... şiirler buram buram ay-

rılık ve sevgiliye duyulan özlem kokmaktadır.

İnsan **eş seçerken** dengini bulmalı ve onu bir ömür boyu mutlu etmenin yollarını aramalıdır. İyi bir evliğin nasıl gerçekleştiği, eşlerin nasıl birbirlerini tamamladıkları, karşılıklı sevgi ve muhabbetin nelere kadir olduğunu gösteren en iyi şiirlerden biri de **"Ben Oldum"** şiiridir. Ahmet bey bu şiirinde bir ömür boyu süren bir mutluluğu ve beraberliği bizlerle paylaşmıştır.

"Bir ömür geçirdik bir sevgiliyle
O direği oldu damı ben oldum
Cennet bahçesinin gonca gülüyle
O pencere oldu, camı ben oldum..."
(s.33). Şiirin devamında hayatları boyunca birlikte hayal kurduklarını, birbirlerinin yaralarını sardıklarını, beraber ağlayıp beraber güldüklerini, dünyada iken cenneti bulduklarını ifade eder.

"Güneşi Bekliyorum" şiirinde ise Ahmet Gök, ayrılığın verdiği acıyı ve özlemi iliklerine kadar hissetmektedir.

"Ata Yurdu" memleketi ziyaret ettiğini, eski adet ve göreneklerin sürekli değiştiğini, annesinin ve kendisinin çocukken çektiği sıkıntıları; elle, sabanla yapılan işlerin motorlu taşıtlarla yapıldığını annesine söyleyerek dile getirir.

Ahmet Gök **geleneklerine, örf ve adetlerine, doğruluğa, dürüstlüğe, güzel ahlaka sıkı sıkıya bağlı** bir şairdir. Değerlerin yozlaşmasını asla içine sindiremez. Sahte gülüşlere, dini istismar edenlere savaşı açar. **"Zamanla Değiştik"** şiirlerinde kaybolan değerlerimizin peşinden ağlamak-tadır.

"Kimi para için kimi rey için
Zamanla birlikte biz de değiştik.
Kimi moda diye kimimiz geçim
Zamanla birlikte biz de değiştik.

...

Hırsız tutmuyor kapıda küçük
Fayda etmiyor cezası düşük
Haram götürünce boğaza kaşık
Zamanla birlikte biz de değiştik..." (19)
Ahmet Gök toplumun manevi değerlere karşı duyarsızlığını eleştiriyor. Doğru, iyiliksever, tutumlu, helal yoldan kazanç sağlayan ahlaklı bir toplum istiyor.
Ahmet Gök halkı kazıklayanları, haksız kazanç sağlayanları, halkı fakirliğe

mahkûm edenleri, adam kayıranları, insanları kandıranları hiç affetmez. En sert dille eleştirir. Efendim, Namussuz, Pazarlamacı, Utanmadılar, Muhittin... bu tür şiirlerdir

"Namussuz" da

"Süte su katıyor ballara şeker
Malı götüreceğim sanır namussuz
Tefede tufede her yerde çıkar
Üç aydan üç aya yunur namussuz" (s.14)
haksız kazanç sağlayanları yerden yere vuran Ahmet Gök, **"Utanmadılar"** şiirinde

"Kul hakkı yiyenler azdı iyice
Kul utandı onlar utanmadılar
Dilleri uzadı arttı sayıca
Dil utandı onlar utanmadılar

Garibin elinde eğme dalını
Altından aldılar kara çulunu
Sağdılar ahırdan bütün malını
Mal utandı onlar utanmadılar..." (s.55)
diyerek vurgunun ve soygunun boyutunu anlatmaktadır.

Şair Ahmet Gök her meseleye değindiği gibi eğitimi de ele alır. Eğitim sistemin sürekli değişmesinden rahatsızdır. Üniversiteyi bitiren gençlerin işsiz gezdiğini, okul çağındakilerin de kafelerden çıkmadığına değinen Ahmet Gök **"Bu Gençlik"** şiirinde

"...Kafeler diskolar barlar durağı
Yüksek lisans yapmış bakkal çırağı
Okullarda geçmiş en güzel çağı
Her kılığa girer oldu bu gençlik..." (s.76)
üniversiteden mezun olan gençlerin kendi mesleklerini yapabilmeleri için iş imkanlarının sağlanmasını yetkililerden beklemektedir.

Esnafta, sanayide ve fabrikada çalışacak ara eleman yetiştirememekten dert yamaktadır. Gençlerin yüksek okullarda yığılmalarına, herkesin yüksek okul okumasına karşıdır. İlk okuldan sonra çocukların liyakatine göre ya sanata ya da okula yönlendirilmesini istemektedir. Bunu da en güzel **"Yok"** şiirinde dile getirmektedir. Gençlerin ve eğitimin siyasete kurban edilmesini istemez.

"Herkes diplomalı kalmadı cahil
Marangoz, tamirci, terzi olan yok
Kimse üretmeye vermiyor mehil
Kazmayı küreği ele alan yok

...

Gel çalış deyince yapıyor yokuş
Beleş yiyip yatmak hayata bakış
Yanlış eğitimle başladı çöküş
Gidiyor kötüye çare bulan yok..." (s.39)
Gençliğinden beri siyasetin içinde olan
Ahmet Gök artık siyasetten sıdkı sıyr-
mıştır. O, kardeşlerin bile siyasi kavgalar
yüzünden birbirine zıtlastığı bir dönem-
de siyasetçilerin meydanda halka verdiği
Meclise girince unuttuklarını, millete sır-
tını döndüklerini ifade etmektedir. Yalan
söyleyenlerden nefret ettiği gibi siyasile-
rin verdiği vaatlerin ardında durmamala-
rından da nefret eder. Onları hicveder ve
vazifelerini hatırlatır. "Koltuk Yüzünden",
"Unutma", "Mesele" ... bu tür şiirlerden-
dir. O,

"Bizim evde bir koltuk var beş döşek
Döşekler kavgalı koltuk yüzünden
Nüfus dersen üç kerime beş uşak
Uşaklar kavgalı koltuk yüzünden

Biri altmış sekiz biri iki bin
Biri vatan diyor öbürküsü din
Biri bol paça biri kısa don
Kuşaklar kavgalı koltuk yüzünden..."
(s.50)

"Yolun açık olsun güle güle git
Meclise varınca bizi unutma
Daha beş sene var geçmişini unut
Seçimde verdiğin sözü unutma..." (s.107)
diyerek halkı boş vaatlerle kandırmaları-

na karşı çıkmıştır.

Şairler hassas olur. **İnsan, hayvan ve ta-
biat sevgisi** onların gıdasıdır. Tabiatın
tahrip edilmesine, yabancıların dağları-
mızda maden aramalarına karşı çıkar. On-
lar bizim servetimizi hem çalışıyorlar hem
de çevreyi kirletiyorlar ve de ağaçlarımızı
kesiyorlar. Bu konuda Ahmet Gök halkı
uyarır; yabancılara topraklarını satma-
malarını, ağaçları kesmemelerini, kendi
topraklarına, dağlarına sahip çıkmalarını
önerir. Nasıl Buldunuz, Zeytin Ağacı, Du-
yulsun Sesin, Emmoğlu, Göçmen Kuşlar,
Sitem... bu konuya dair şiirlerdir.

"Geçen gün bir Zeytin ağacı ile
Dertleştik dertleri bitirdi beni
Kaybettiklerini getirdi dile
Bir asır evvele götürdü beni

Kök saldığı günü kara toprağa
Nasıl şahit olmuş vefasız çağa
Yıllardır meyvesin toplayan ağa
Dedi dalım kırdı bitirdi beni..." (s.20)

"**Zeytin Ağacı**" ile hasbıhal eden Ahmet
Gök, "**Emmoğlu**" şiirinde;
"Dağına sahip çık ormanı koru
Yağın tozlu yeller eser emmoğlu
Pınarların gözü olur sapsarı
Zehir içer ağı kuser emmoğlu..." diyerek
ağaçların kesilerek maden aranmasındaki
tahribatı dile getirir.

İnsanın sahip olması gereken en önemli
hasletlerden biri de **diğerkâm** olmaktır.
Başkalarının acısını yüreğinde hissetme-

sidir. Şair Ahmet Gök de diğer kâim hisleri çok yüksek olan bir kişidir. Bartın'da, Şehidim, Maraş'ta, Sivas'ta, Reis gibi şiirler şairin başkalarını, memleket meselelerini, ihmal yüzünden ölen ve yaralan, sakat kalan, öksüz ve yetim kalan yavrulara ne kadar içinin yandığını gösteren şiirlerdir.

"Maraş'ta" şiirini 6 Şubat 2023'te meydana gelen merkez üssü Kahramanmaraş olan Hatay, Urfa Gazi Antep, Adıyaman, Adana gibi illerde hissedilen ve pek çok insanın ölümüne ve yaralanmasına yol açan depremi ve ulaştırılamayan acil yardımları konu alır.

"Bayram niye geldin boşuna
Öpülecek el mi kaldı Maraş'ta
Bir kış günü neler geldi başına
Sapılacak yol mu kaldı Maraş'ta

Göçüklerde ana bacı sırdaşım
Kayboldu geçmişim hayalim düşün
Bir Alo'ya muhtaç kaldı kardeşim
Bağlanacak tel mi kaldı Maraş'ta..." (s.106) şiirin devamında facianın dehşetini, insanların mağduriyetini dile getirir.

"Doktor Bey" ve "Memur Bey'de memurların halka iyi davranmalarını, halkın işlerini savsaklamamalarını ve onlara tepeden bakmamalarını ister.

Vatanını milletini çok seven şair halkın derdiyle dertlenir, onların sıkıntılarını dile getirir. Yoksullaşma, su kıtlığı, kredi yoluyla çiftçinin borçlandırılması, toprağının, traktörünün haczedilmesini dile getirir: Dayıoğlu, Asgari Ücret, Geçen Gün, Şair aylar öncesi medyalarda dalga dalga yayılan asgari ücrete yapılan zammın nasıl eridiğini, vatandaşın alım gücünün nasıl zayıfladığını hicveden bir üslupla dile getirir.

"Çekerken maaşı almıyor çanta
Koruz koruz bitmez asgari ücret
Her gün sekiz ekmek beş baş horanta
Yeriz yeriz bitmez asgari ücret" (s.57)
Şairin amacı gençlere **milli duyguları, din, tarih, edebiyat, vatan, millet ve bayrak sevgisini** gençlerin kalbine nakletmektir. Bu amaçla, Bu Millet, Cumhuriyet, Mustafa Kemal, Şehidim, Bu Millet, Gardeşlik, Cennet Vatanım, Rahmet Olsun Kuranlara...

"Rahmet Olsun Kuranlar" da Ahmet Gök, Cumhuriyeti kuran Mustafa Kemal Ata-

türk ve silah arkadaşlarına şükran duygularını dile getiriyor ve onlara rahmet okuyor.

"Cumhuriyet" şiirinde ise cumhuriyetin faziletini, özgürce yaşamanın nimetini dile getiriyor.

"Doksan dokuz yıllık koca bir çınar
Bir beden bin daldır Cumhuriyet
Koca bir çağlayan kurumaz pınar
Koskoca bil göldür bu Cumhuriyet..." (s.49)

Şair Ahmet Gök, Türk'ün damarında kanında Cumhuriyet olduğunu, Cumhuriyet kurulmadan önce çok sıkıntılar çekildiğini, savaşlar yaşandığını, Bayrağın rengini kandan aldığını, özgürlük ve bağımsızlık sevdasını dile getirir.

Bazen Karacoğlan gibi coşkun bazen de Yunus Emre gibi rindane şiirler yazan Ahmet Gök dini ve manevi değerler çok önem verir. İslam ahlakını öven, dini, mistik şiirler yazar. Ben Olaydım, İslam Ahlakı, Yalanmıs,

"İslam Ahlakı" ında sözde Müslüman olduğumuzu lakin İslam ahlakını içimize sindiremediğimizi anlatır. "Beddua" da hak yiyenlere, insanları kandıranlara beddua eder ve hakkını helal etmez.

"Müslümanız evet elhamdülillah
Özde noksan olan İslam ahlakı
Nifaktan riyadan sakın der Allah
Sözde noksan olan İslam ahlakı

Faize bulaştık ne kadar acı
Banka tarif eder bizlere hacı
Ayaklar şaşırdı bizden davacı
İzde noksan olan İslam ahlakı

Kurban keser eti dolaba kakar
Kendi mangal yakar gariban bakar
Tuzlansa da deri leş gibi kokar
Tuzda noksan olan İslam ahlakı..." (s.25)
diyen Ahmet Gök Müslümanların içine düştüğü çıkmazı ne güzel ifade eder ve çözüm yolu önerir.

Çumra'ya, doğduğu yer ve davar güttüğü yer Hadim Gerez'e, Konya'ya çok bağlı olan Ahmet Gök sıcak ve samimi duygularla bizlere merhaba der, destanlaşan ifadesiyle tarihin süzgecinden haberler verir, Irmaklarından sular içirir. "**Konya'ya Düşenler**" şiirinde de Konya tarihinden, doğal güzellikleri ve tarihi mi-

rasından bizleri haberdar eder.
"Bir divitle hokkayı geçirsem elime
Selçuklunun başkenti Konya'yı yazacağım
Sille türkülerini dolayarak dilime
Meram'da, Karatay'da Konya'yı gezeceğim

Seyredilir her gece Akyokuş'tan bu şehir,
Bağların içlerinden aşağı akan nehir,
Alaettin Tepesi göbeğindeki mühür
Tarih sayfalarında sırrını çözeceğim..."
(s.56)

Yeşil Konya, Konya'ya Yolum, Çatalhöyük,
Burası... şairin Konya ve Çumra için
yazdığı şiirlerdir. Şehrin tarihini, tabii ve
doğal güzelliklerin, yetişen ürünleri ve sa-
nayı kuruluşlarını anlatır.

Sonuç

Şiirlerinden hareketle her yönüyle Ahmet
Gök'ü tanıtmaya çalıştım. Hemen hemen
her konuya değinen ve çözüm yolları

öneren şairimizi tebrik eder ve yeni şiir
kitaplarının ortaya çıkmasını sabırsızlıkla
bekliyorum.

AHMET GÖK

1974 Hadim Gerez doğumlu. Sekiz ço-
cuklu bir ailenin 7. Çocuğu olarak dünya-
ya geldi. Annesinin adı Rukiye, babasının
adı Alidir. 1983 yılında ailesiyle birlikte
Çumra'ya göç etmiştir. Nesibe Hanımla
evlidir. Ali ve Rukiye Sude adlı iki evladı
vardır.

Şiir yazmaya 2016 yılında başlamıştır.
Kızının rahatsızlığı onun genlerinde var
olan şairlik damarını ortaya çıkarmış, Ka-
racoğlu, Dadaloğlu, Yunus Emre tarzın-
da şiirler yazmıştır. Ağustos 2023 yılında
şiir kitabı NARA'yı çıkarmıştır.

Küçük bir elektrikçi dükkânı var. Geçimi-
ni elektrikçilikle sağlıyor.

Allah selamet versin. Yolu açık olsun.

MAVİ

*Kimi umudun rengi der
Kimi sevginin
Vurgunuyum ben
Açık mavinin*

*Baktıkça sonsuza
Huzur duyarım
Mavi giyer ruhum
Siyahı soyarım*

*İçimi serinletir
Mavi duvarlar
Kanatlanır ruhum
Kuş gibi uçar*

*Mavi çarptı bugün
Maviye kestim
Kanıştım rüzgâra
Mavice estim
Gençlik elden uçup gider*

*Kuşak muşak ayağıyla
Gençlik elden uçup gider
Ana baba kyağıyla*

METİN EREN

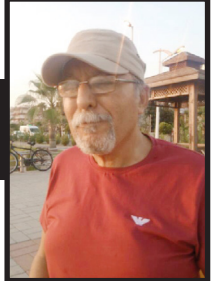
Gençlik elden uçup gider

*Kaygısız her gün yatıyor
Yeni doğan gün batıyor
Kahveyle hava atıyor
Gençlik elden uçup gider*

*Gecelik sokaktalar
Hem çok bilmiş hem haytalar
Rap rep caz bozuk gaydalar
Gençlik elden uçup gider*

*Sorsan vakit öldürüyor
Sakal kas göz aldıyor
Sigarada dolduruyor
Gençlik elden uçup gider*

*Marka model peşindeler
Köşe dönen düşünceler
On üç on dört yaşındalar
Genlik elden uçup gider*

ÜÇ ARKADAŞTIK

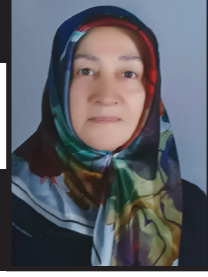
Üstlenmek istemediği birçok sorumluluğun, yaşanmamış birçok duygunun kaybolmuşluğunda; zamanı dikkate almadan, olmayacak zamanda olmayacak işlerle uğraşma huyu vardı. Bazen gece üçte dörtte kalkar, daha da uyumazdı. Kendisini anlayan biriyle konuşuyormuş gibi fikir beyan eder, karşı cevabı almış gibi "Hii hii" derdi.

Alalecele yaktığı sobanın kapağını sağa sola iteleyerek kapatmaya çalışırken; "İgiliyesice deh! Noldu, hih" diyen annesinin sesi ve metalin metale sürtünmesiyle çıkan seslerin arasında uyandı kız. Oysa daha çok uyumak istiyordu... Annesinin "Kak, kıpırdıyıp durma" komutu ile kalktı. "Bari soba yanıyor olsaydı" diye geçirdi içinden, odanın içerisi buz gibiydi... Kovanın üzerindeki odunlar yeni tutuşuyordu. Soğukta insan normalinden daha hızlı hareket ettiğinden midir, kız saçlarını çoktan taramış formasını giymişti. Evleri okula uzak olduğundan çabuk hareket etmesi gerektiğini biliyordu.

Çünkü annedeki ilgi, dikkate alış, çocuğuna ayırdığı zaman, uyandırıcaya kadardı... Henüz tutuşmuş sobanın gözüne, fırın bölmesine konulacak mayalırsa ancak onun öyle arası ulaşabileceği şeylerdi... Avlu kapısının yakınındaki çeşmede, dünden kalan ayakkabılarındaki çamurları yıkarken; annesi kızının gidiyor olmasından çok, yine bir şekilde kümeden çıkan horoza eline geçen şeyleri fırlatarak "Boynug vurulacak senin, osandım deh, kaç canım nalı şeysin" diye bağırıyordu. Karşılama, uğurlama, olmama, kapıdan çıkarken kız; çok az yağın yağmurda bile bataklığa dönen sokakta önce keşif yaptı. Hep bir sonrayı görmeye çalışan hesapçı düşünce şekliyle;

Duvarların yakın yerleri, ilk atacağı adımda kalıp gibi ayakkabısıyla gelecek çamurlarla doluydu. Yağmuru çok çekmemiş yerlere geçmek, biriken sular yüzünden imkansızdı. Daha önce gidip gelenlerin ayak izlerinden gitmeye karar verdi. Az da olsa suların biriktiği yerlerdeyse yere çok yavaş, ayaklarının tamamını basmadan parmaklarının ucunda yürümeye çalıştı.

ARİFE GÖZÜAÇIK

Geçerken uğrayıp beraber okula gidecekleri arkadaşının evlerinde de benzer telaşlar vardı. Anneleri aynı köylüydü. Arkadaşının evlerine vardığında arkadaşı çoğunluk hazırlanmış, annesinden günlük uyarıları alıyor olurdu: "Gahrolmuyasica ende ayakgabığıg çamurunu yü! Gaç canım gaç..."

Şefkat dolu annelerimiz vardı bizim... Sadece onların gönüllerine göre iş yaptığımızda bizi seven... Hızlı yürüdüğümüzde sırta kadar çıkan çamurlu yollarda ayakkabıların temizliği çok önemliydi; neredeyse imkânsız olsa da. İki yana ördüğümüz saçlarımızı, kendi ördüğümüz beyaz yakalıkların üstüne salardık. Birisinin yakalığımıza dikkatli baktığını fark edersek örneğinin alınacağını endişesiyle kahkülümüzü yana sallayıp "Çok bakma" derdik. Oysa örnek su taşı ve türevleriydi...

Köşeyi döndüklerinde, pazarda satmak üzere hazırlanmış elma dolu kasaları sayan sümüklü çocuk, burnunu çekip; "Çürükleri ütlileyin mi buba?" dedi. Düşürdüğü bir şeyi aramış gibi etrafına bakınan baba; "N'öğüceğ duravar, kıprayıp oturma" dedi.

Üşümek, ellerimizin morarması, "Ay burnum aktı"lar sırta kadar çıkan çamur... Görmeye alıştığın, tekrarlanan şeyleri sorgulamazsın, normalindir

Başka bir sokağın başka bir evinde; büyükbaş hayvanları olan, hayvanların bakımı için erken kalkması gereken Ayşegül abla (mekânın cennet olsun), yanan sobanın üstünde kendi yaptığı göçmen ekmeğini dilimleyip sobanın üstüne sıralamıştı. Sırasıyla okula gidecek çocuklarının isimlerini saydı, yanmasın diye ekmekleri çevirirken. "Kalkın be marı, ben mi gideceğim okula?" dedi.

Isınmış odanın verdiği rahavet, evlerinin okula yakın olmasının rahatlığıyla dönüp tekrar uyumak istedi kız. Annesinin "Kalk" deyip yorganı üstünden çekmesi ile kalkıp oturdu. Uzun ve gür olan saçlarını taramak da küçük olan odanın içinde kalabalık nü-

fusun, kıyafet ve eşya çokluğunun arasında formasını bulmak da sabah sabah sevmediği şeylerdendi. Formasını bulmak için kıyafetleri kaldırıp kaldırıp koyan kızını fark eden anne: "Şaşkın taa buraa koymuşsun, bu kaçınıcı oluyere, bir yeri olmaz mı be canım? Ep püsürlük, ep püsürlük..."

Zor olsa da uzun sık saçlarını taradı. Formasını (siyah önlük) giyip bulabildiği kadar kitap defter alıp eksik olanları gelip teneffüste alabileceğinin rahatlığıyla, "Gidiyorum ben" deyip bir dilim kızarmış ekmek aldı. Gelme bana âlemi toplayarak" diyen annesinin sesi arasında kapıdan çıktı...

Boynunda ters dönen siyah önlüğünün üstüne taktığı beyaz yakalığını el yordamıyla düzeltti. Gözünün gördüğü her canlı ile dalaşır gibi diyalog kurardı. Sokakta karşılaştığı, potuşusuyla çocuğunu beline sarmış komşusuyla selamlaştı. Annenin sırtındaki çocuğu dişlerini sıkarak ellerine vura vura sevdi. Her sabah yalnız yaşayan kaynanasına kahvaltısını hazırlamaya giden bu kadın, ağlayarak arkasından gelen büyük kızına "Gelme da-lımdan, gelme dirim, de get!" diye bağırırdı. Kızını korkutmak için yerden taş alıp atması da işe yaramadı. Onu sinirlendiren şey, belki de kaynanasının karşılaştıklarında ona göstereceği tutumdu.

Yaşadığımız insanları zorlamamız, bizim istediğimiz gibi davranmalarını beklememiz; katlanmak zorunda kaldığımız, zorunluluklar yüzünden midir acaba? Şikâyet ederek diyalog kuran insanların o bitmek tükenmek bilmeyen aynı kelimelerde takılı kalışları...

"Yüksünüyorsunuz, gücürgeniyorsunuz, ne iş yapıyorsunuz? Ben sizin yapacağınız işleri ayağıma yaptırırım..."

Başka bir sokağın başka bir evinde, benzer yaşanan sabahların birinde; yaz tatilinde boş durmasını istemeyen annesinin "Ör diyrim, örücüğ" talimatıyla artık iplerden ördüğü çantasının içine düzenli bir şekilde kitaplarını, defterlerini koyan kızına annesi seslendi: "Yımıççığ mı kime diyrim, yımıççığmı?" Kızın olmazsa olmazı, üstüne Sana yağ sürülmüş ekmektir. Yağlı ekmek yoksa kahvaltı da yapılmayabilirdi. Neredeyse duyulmayacak bir sesle "Yemeyeceğim" dedi. Sofraya ne konduysa onun yenmesini isteyen anne, bu cevaba sinirlendi: "Yağlı ekmek yımıyışın olmuyur mu? Nirdan buluucun zaabanan yağı?" Zaten işsiz olan kızı mazeret

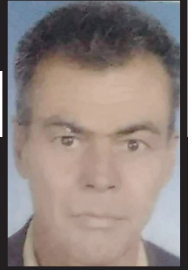
kendiliğinden çıkmıştı. Uzun olmayan, ince ve düz saçlarını taramak kolaydı. Formasını giyip çantasını koluna takarken kız; annesi "Dayıngile gidecaam, gapıyı iyi sürgulag" dedi.Yavas yürürdü yüzünde belli belirsiz bir gülümseme tanıdık da olsa sorulmadığı sürece konuşmadan okula gelirdi. Aynı sıralarda yan yana gelen karakterlerin örüldüğü, ekmeğine ortak olduğumuz bir şekilde hayatlarına dokunduğumuz;

Aynı evlerin, aynı adetlerin aynı insanlarıydık biz. Şivesiyle, değerleriyle; ayrıştırmadan, ötekileştirmeden, aynı sokakların aynı insanları... Farklılıkları yok sayan, ne kadar az şeye sahip olduğumuzun farkında olmayan, mahcubiyetimizle kızaran yanaklarımızdan utanan, şikâyet etmesini bilmeyen bir nesildik.

Not: Geçmiş olsun arkadaşım en kısa sürede sağlığınıza kavuşmanız dilediğiyle...

DANK!

**NURİ
GÖKSEL
İNAN**

Hep mısra mısra şiirleriyle düşerler
aklıma
Dağ başından ansızın uçuruma düşercesine
Şu kalın kafamın karpuz gibi yanılması
ya da
Balyozlar inmesi yumurtaya örsün
üzerinde

Acısını onlar yaşıyor biliyorum aşkların
Şiirleriyle başkaları yapıyor hep çapkınlık
Öldürecek şairlerin çilesi beni de bir gün
Olamıyacağım için rakı şişesinde balık.

Vezin:Hece.Duraksız =Hisab-ı be-nan:Parmak hesabı:16 Hece

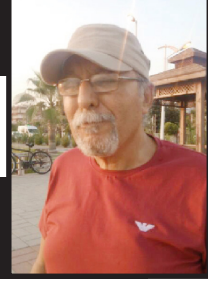
Nuri Göksel İNAN Türkmencâmili
08/01/2008 Salı

BEKLEMEK

Bu kelimeyi pek tanımlayamasaak bile anlamını yaşayarak hissedebiliriz. Ne var ki herkesin zihni farklı bekleyişler, farklı beklentiler barındırır. Bekleyişler beklemenin geçmişte kalan halleridir. Gelecekle ilgili beklentilerimiz vardır. Şimdi bile bir şeyler bekliyoruzdur.

Bekleme denilince ilk hatırladığım, bir tren istasyonunun bekleme salonudur. İnsanlar vardır orada. Kimisi yolcu bekler, kimisi de yolcu uğurlamaya gelmiştir. Gözler garın saatinde. Salonun kapısı açılır, kapanır. İnsanlar, girerler çıkarlar. Derken bir haber gelir. Tren iki saat tehir yapmış. O iki saat geçmek bilmez. Hem bekleyen hem beklenen için... Ayrılacak için bir sevinç vesilesidir bu. Çünkü yakınının yanında iki saat fazla kalma fırsatı doğmuştur.

Neyi bekleriz? Bazen bir mektup olur bu. Bazen durakta bir otobüs. Teknoloji ilerledikçe beklenen nesneler değişir. Mektubun yerini telefon mesajları almıştır. Beklemediğimiz bir zamanda sevdiğimiz birinin sesini telefonda duyuyoruz. Ne güzel bir andır bu! Bir yakınımızı aramak istediğimizde, telefonu cebinizden çıkarıp sadece adının üzerine dokunmak yeterli oluyor. Açarsa çok iyi. Meşgulse, kaygılanmaya gerek yok. "Aradığınız kişiye ulaşamıyor." Ya şarjı bitmiştir ya da telefonun çekmediği bir yerdedir. "Çaldırıyorum, çaldırıyorum, cevap vermiyor. Başına bir şey mi geldi acaba!" Alır bizi bir telaş. Sonra teselli aramaya çalışırız. "Yok yok, öyle düşünme, duymamıştır, ya da dışarı çıkarken telefonunu evde unutmuştur." Rahatlığa çok çabuk alışıyoruz. Osmanlı dönemini düşünün. Savaşa giden, aylarca, hatta yıllarca haber alınamayan, bir baba, bir evlat, bir eş.

METİN
EREN

Nerede kaldı telaşı yok. Sadece anlık düşünmeler. Hep yaşadığı umuduyla hayatı sürdürmek nasıl bir duygu acaba? Ancak yaşayanlar bilir. O duygular usta bir romancı tarafından aktarılabilir ancak.

Babamın Almanya'ya gittiği zamanlar. Otobüsle üç gün yol. Acaba yerine ulaştı mı, başına bir şey geldi mi? Bazı anlarda aklınıza geliverir. Ama hayat devam ediyor. Hayatın gürültüsü içinde unutuverirsiniz. Mektup altı günde geliyor. Toplam dokuz gün süreyle hiçbir haber alamıyorsunuz. Sadece mektup gelmesine yakın düşünüyorsunuz. Gelirse ne alâ! Ya gelemese? Bir teselli yolu bulmaya çalışırsınız: "Postada gecikme olmuştur". "Çaldırıyorum, çaldırıyorum cevap vermiyorum" la "Postada gecikme olmuştur" arasında çok küçük bir fark var. Bekleme süresi değişse de kaygı son anda başlıyor.

Üniversite sınav sonuçlarını beklediğim günü hatırlıyorum. Birçok arkadaşımın sınav sonuçları gelmiş, benimki yok. "Ya kazanamazsam!" kaygısı içimi kemiriyor... O zamanlar dünyanın sonuymuş gibi geliyordu bana. Yıllardan sonra farkına varırsınız bunun. Gereksiz bir kaygı mıydı? Bu kaygılardan dolayı hayıflanmalı mıyım? Hayır... Bu kaygıları yaşamadan hayatı nasıl öğrenebiliriz ki.

Bugünün gençleri sınav sonuçlarını internetten öğreniyorlar. Teknoloji değişti. Çağ atlادık ya. Postacı yolunu gözlemekle, internetten sınav sonuçlarının açıklanacağı günü beklemek arasında aslında büyük bir fark yok. Kaygı aynı kaygı. Bekleme duygusu biraz farklı yaşansa da özü değişmi-

yor.

Bekleme türkölere, şiirlere, filmlere, oyunlara konu olmuştur. Şu güzelim türküyü ne dersiniz?

"Asker yolu beklerim
Günü güne eklerim
Sen git yârim talime
Ben yolunu beklerim

Mendilimde gül oya
Gülmedim doya doya
Asker yolu beklerim
Günleri saya saya

Pilav pişirdim yavan
Üstüne kestim soğan
Yatağına uzanmış
Uyan askerim uyan"

Attila İlhan "İhtiyarlar Balladı" adlı bir şiirinde ölümü bekleyen ihtiyarları anlatır. Hüzün dolu uzun bir şiirdir. Başlangıç bölümünü almak yeterli olacak. Meraklısı şiirin bütünü bulup okuyabilir.

"onlara ün mü gelir bazı bir ses mi duyurlar

yumuşak bir kedere ufalır bakışları
idam mahkumlarıdır aslında ihtiyarlar
ölüme koşullanmış bütün davranışları
yorgun öksürükleri oturup kalkışları
yaşayıp durmaktan gizlice utanırlar
her gece artık gitmek vaktidir sanırlar
geçmiş günlerden bir destek aranırlar
uyşal bir gülümseme tek sızlanışları
idam mahkumlarıdır aslında ihtiyarlar
ölüme koşullanmış bütün davranışları

Bizim kuşak 1971 yapımı, "Beklenen Şarkı" filminden çok etkilenmiştir. Bu filmin başrol oyuncularını hatırlamak için araştırma yaparken, 1953 yapımı aynı adlı bir filme rastladım. Siyah beyaz bir film. Başrolleri Cahide Sonku ve Zeki Müren paylaşmışlar. Bu arada 1971 yapımı filmin başrol oyuncularını da yazmasam olmayacak: Kartal Tibet ve Hülya Koçyiğit.

Filmden bahsederken, Samuel Beckett'in ünlü oyunu aklıma geliverdi: Godot'yu Beklerken. Trajikomik bir oyundur bu. Eserin, birisi uyusuk, bi-

risi huysuz iki kahramanı var. Oyun boyunca, Godot diye bir şeyden veya kişiden bahsederler. Düşüncelerini eyleme geçiremedikleri için bunalan insanları anlatır. Oyun ilk kez 1953 yılında sahnelenmesine rağmen, eleştirmenler Godot'nun kim veya ne olduğu konusunda halâ bir karara varmamışlardır.

Beklemek kelimesi bazen anlam değişikliğine uğrayarak "ummak" anlamında da kullanılabilir. Bu anlamda kullanıma genel olarak olumsuzluk yükleriz. Sözelimi, hiç ummadığımız bir davranışı gösteren kişiye "Senden bunu hiç beklemezdim" deriz... Bu sözler, aynı zamanda bir hayal kırıklığı ve sitem de barındırır içinde.

Kimseyi beklemeden de beklenebileceğini halen okumakta olduğum bir romandan öğrendim. Romanın adı Emir Bey'in Kızları (Bir Göçmen Kuştur O, 2). Yazarı Ayla Kutlu. Şöyle anlatıyor:

"Yatılılar içinde okula en erken dönen ben olurdum. Elimi duvarın üstünde gezdirerek koridorlar aşar, katlar çıkar inerdim. Ağaçlara elimi sürerdim, kütüphaneye gider, raflara camlara elimi sürerdim. Çirkin parmak uçlarım bana yalnızlığımı hatırlatırdı.

En sonunda, ziyaretçilerin beklendiği sert tahta banklardan birine oturur, beklerdim. Kimseyi beklemeden beklemek ne kadar hoştur. Hayalleri önündeki bütün engelleri kaldırmıştır insan. Her şey gelir gider, ısıtır, olur, olmaz... Her şey, insanın parmaklarının arasında ezilen fesleğen kadar kolay koku saçar."

Hayatımız bir yönüyle bekleyişler biriktirmekle geçiyor. Beklentilerimizin karşılandığı da oluyor karşılanmadığı da. Sevinçler, üzüntüler, hayal kırıklıkları hayatımızın bir parçası. Önemli olan, hayatı olduğu gibi kabul edip, eylemlerimizin ya da eylemsizliklerimizin sonucuna katlanabilmek. Gerçeklik duygusundan uzaklaşmadan yaşamak da böyle bir şey olsa gerek.

(19 Şubat 2024)

ALİ ÇOBAN

Bu yazımızda sizlere Çumra'mızda 1964-1972 yılları arasında Belediye Başkanlığı yapmış, imkânlar dâhilinde Çumra'mıza güzel hizmetler vermeye çalışmış bir Belediye Başkanımızdan bahsedip onun hayat ve hizmet hikâyelerini sizlere aktarmaya çalışacağım. Bu kindir dersiniz elbette ki Çumra'mızın 9. Belediye Başkanı Ali Çoban'dır...

Merhum Ali Çoban'ın hayatını ve Belediye Başkanı olduğu dönemlerde yapmış olduğu hizmetlerini toparlayabildiğimiz kadıyla sizlerle paylaşmaya çalışacağız.

Her şeyden evvel belirtmek isterim ki bu yazı kaleme alınırken bilgisine başvurduğum merhum Ali Çoban'ın kendi ailesinden Sayın İbrahim Çoban Bey ile bizden bilgi ve belge yönünden yardımlarını esirgemeyen herkese teşekkürlerimi sunarım.

Herkesin hayatında iyi ya da kötü, eksik ya da fazla, artı ya da eksi bir şeyler mutlaka vardır. Hiç kimse süttan çıkmış ak kaşık değildir. Biri için iyi olan bir şey bir başkası için kötü olabiliyor. İnsanlar zaman zaman birbirlerini eleştirir ya da takdir ederler. Takdir ettikleri ya da eleştirdikleri şeyler her zaman değil ama genelde kendi siyasi, dini, sosyal ve ekonomik görüşlerini okşar ya da okşamaz, örtüşür ya da örtüşmez ise o zaman eleştirirler ya da takdir etmeler başlar. Birini eleştirirken o insanın yaşantısına, inancına ve fikirlerine saygı duymak ve yaptığı hizmetlere bakmak gerekir. Zaten bu bir erdemdir.

Şimdi sizlere 9. Belediye Başkanımız Ali Çoban'ın hizmetlerini ve hayat hikâyesini aktarmaya çalışacağım. Yazında ya da anlatımında bir eksik, bir hata ya da bir kusur bulunursa ki olabilir, bu merhum Ali Çoban'ın hatası kusuru ya da eksiği değil tamamen benim hatamdır. Şimdiden özür dilerim.

Merhum Ali Çoban Çumra'mızda Belediye Başkanlığı yapanlar içinde esnaf kökenli olanlardan birisidir. İki dönem üst üste Belediye Başkanlığı yapan Ali Çoban 1963 ve 1968 yıllarında yapılan Belediye Başkanlığı seçimlerini kazanmıştır.

1925 yılında İlçemize bağlı Alibeyhüyüğü Kasabasında dünyaya Ali Çoban daha küçük yaşlarında iken annesini ve babasını yakın aralıklarla kaybetmiş ve içinde bulunduğu durum

SEDAT ULUPINARLI

sebebiyle ilkokulunu dahi okuyamamıştır. İlkokul diplomasını yıllar sonra Belediye Başkanlığı yaptığı dönemlerde dışarıdan imtihan vermek suretiyle alabilmiştir.

Çocukluk ve gençlik yıllarını hep gurbette geçiren Ali Çoban Ankara'da terzi kalfalığı yapmış ve hayatını kazanmaya çalışmıştır. Ankara'da terzilik mesleğini ustalık seviyesinde öğrenen Ali ÇOBAN Çumra'ya gelerek mesleğini icra etmeye başlar. Uzun yıllar terzi olarak çalışan Ali ÇOBAN gerek müşterileri ve gerekse esnaflar tarafından sevilen sayılan ve güvenilen temiz bir karaktere sahiptir.

O yıllar Adalet Partisinin revaçta olduğu ve millet tarafından takdir görüp desteklendiği yıllardır. Kendi halinde mesleğiyle uğraşan Ali Çoban resmen içli-dışlı olmasa da kısmen siyasetle uğraşmaktadır. Kendisine Adalet Partisi tarafından 1963 yılında yapılacak seçimlerde Çumra'ya Belediye Başkanlığı için adaylık teklif edilir.

Halkın teveccühünü ve Adalet Partisinin siyasi gücünü kendisine en büyük destek olarak gören Ali Çoban teklifi kabul eder ve 1963 yılındaki seçimlere aday olarak girer. Seçimleri kazanan Ali Çoban Çumra'mızın 9. Belediye Başkanı olur. O dönemlerde Çumra'nın sıkıntısı ve sorunları çok fazla ama aksine bu sorunları çözecek imkânları çok kısıtlıdır.

Ali Çoban'ın hizmet etmeye çalışacağı Çumra'nın elektrik sorunu, yol sorunu, içme suyu sorunu, kaldırım sorunu, ulaşım sorunu ve henüz yeni yeni belirmeye başlayan fakat oturmamış bir sosyal hayat sorunu vardır.

O dönemlerde Çumra'nın elektriği yoktur. Sadece ofis jeneratöründen elektrik üretilmekte ve buda Çumra'ya gece saat 12'ye kadar verilebilmektedir. Yani elektrik oldukça kısıtlıdır. Ali Çoban ve ekibinin çalışmaları sonunda Çumra'nın elektriği Göksu'ya bağlanmış ve şehrin elektrik sıkıntısı giderilmiştir. Göksu'dan alınan elektrik sayesinde Çumra'nın elektriği günün 24 saatinde kesintisiz bir şekilde verilebilmiştir.

Ali Çoban döneminde şehir mezarlığı çok küçüktür ve genişletilerek etrafının da çevrilmesi gerekmektedir. Yapılan çalışmalar sayesinde Ali Çoban döneminde civar arazileri satın alınarak ya da bağış kabul edilerek şehir mezarlığı genişletilmiş ve ihata duvarı da çevrilmiştir.

O dönemlerde Çumra'nın bir şehir stadyumu yoktur ve resmî törenler olsun kutlamalar ve bayramlar vs. olsun şehrin ana caddelerinde yapılmaktadır. İmkânlar dâhilinde bu so-

rununda halledilip giderilmesi gerekmektedir. Şu anda Çumra'nın kullanmış olduğu ve daha sonraları Durmuş Ali Çalık tarafından etrafı çevrilerek stat binası yapılan spor sahası Ali Çoban döneminde kamulaştırılmış ve Çumra'ya bir spor sahası kazandırılmıştır.

Ali Çoban döneminde halkın hizmetine sunulan spor sahası o dönemlerde sadece futbol maçlarına açık olduğu için adına "Top Sahası" denilmiş ve halk arasında halen stat olarak de-ğil de "Top Sahası" olarak anılmaktadır.

Çumra'nın ilk Soğuk Hava Deposu imkânlar dâhilinde ve ihtiyacı karşılayabilecek büyüklükte tasarlanarak Ali Çoban döneminde yapılmış ve Çumralıların hizmetine sunulmuştur.

Ali Çoban döneminde mahalleler yeniden yapılandırılmış ve birçok yeni alan imara açılarak halkın hizmetine ve Çumra'nın geleceğine sunulmuştur.

O dönemlerde Çumra'nın oturma bir Pazar-yeri yoktur. Bunun sıkıntısı gerek esnaflar ve gerekse Çumralılar tarafından çekilmektedir. Bu sorunda acil çözüm beklemektedir. Ali Çoban döneminde sebze pazarının yeri satın alınmış ve kısmen düzeltilerek Çumralıların hizmetine sunulmuştur. Bu Pazar-yeri daha sonra Belediye Başkanı olan Durmuş Ali Çalık tarafından biraz daha modern hale getirilmiştir.

Ali Çoban döneminde Çumra'nın yollarının bakımı imkânlar elverdiğince yapılmaya çalışılmış ve zaman zaman saray kumu ile kaplanmak suretiyle hizmete sunulmuştur.

Ali Çoban 'nın Belediye Başkanlığı yaptığı dönemlerde hem Çumra'nın hem de Belediyenin

imkânları yok denecek kadar sınırlıdır. Araç-ge-reç yok denecek kadar azdır. Maddi durum çoğu zaman personel maaşla-rını karşılamaktan öteye geçmemektedir. Ali Ço-ban'ın başkanı olduğu Çumra Belediyesinde başkan, memur, şoför, hizmetli ve fen işlerinde çalışanlar da dâhil olmak üzere yekûn 30 kişi çalış-maktadır.

Ali Çoban Çumra'mız da iki dönem üst üste Bele-diye Başkanlığı yapmış, kendisi dâhil 30 personeli ve olmayan ya da çok kıt

olan Belediye imkânlarıyla zamanın ihtiyaç-larına cevap verebilecek şekilde hizmet edip projeler üretmiş ve Çumralıların hizmetine sunmaya çalışmıştır.

Ali Çoban iki dönem üst üste kazandığı Bele-diye Başkanlığı görevini ikinci dönemin son yılında bazı özel sebeplerden dolayı bırakmış ve seçimlere kadar yerine Mehmet SAYICI vekâlet etmiştir. Mehmet SAYICI' nın vekâlet ettiği dönemde de Belediye hizmetleri aksatıl-madan devam ettirilmiş ve aynı yıl içerisinde yapılan seçimlerde Durmuş Ali Çalık Belediye Başkanı seçilmiştir.

Çumra'mızın 9. Belediye Bakanı olan Ali Ço-ban 15.01.2002 tarihinde vefat etmiş, iki dö-nem Belediye Başkanlığı yaparak hizmet ettiği Çumra'dan ve Çumralılardan ayrılmıştır.

Başta da dediğim gibi bizler Çumralılar olarak bugün bir ekonomik, kültürel, sosyal ve siya-sal hayat yaşıyor ve bir takım hizmetler alıp gündelik hayatımızı devam ettirebiliyorsak bu hizmetlerin altında birçoğunun isimlerini bile bilmediğimiz bu babayiğit, vefakâr ve cefakâr insanların emekleri, gayretleri ve hizmetleri vardır.

Çumralılar olarak bize düşen görev, bu insan-ların bize bıraktıkları bu hizmetleri zamanın ihtiyaçları doğrultusunda geliştirmek, yaşla-nabilir bir Çumra inşa ederek bizden sonraki nesillere yüzümüzün aklıyla teslim edebilmek-tir. Ayrıca Çumra'mıza hizmeti geçmiş olan bu vefakâr insanları duadan unutmayıp rahmetle yâd etmektir.

Allah kendisine rahmet eylesin.

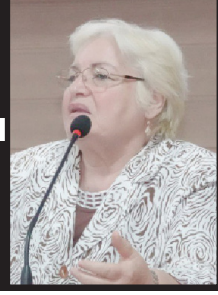
OKUMA YAZMADA ZİHİN AÇIKLIĞI

Okuma yazma doğuştan gelen bir beceri değildir. Okullarda uzun ve sistemli çalışmalar sonucu öğrenilmektedir. Bu beceri ile öğrencilerin kendilerini sürekli geliştirmeleri, hayat boyu öğrenmeleri, içinde bulundukları çevre, toplum ve dünya ile bütünleşmeleri amaçlanmaktadır. Bu süreçte bilgiye ulaşma, anlama, öğrenme, düşünme, sorgulama, sorun çözme gibi becerileri geliştirme üzerinde durulmaktadır. Çocuklarda doğuştan zekânın yüksek olması dil ve zihinsel becerilerin yüksek olacağı anlamına gelmemektedir. Bu nedenle erken yaşlardan itibaren okuma yazma öğretimiyle dil ve zihinsel becerilerini geliştirme ve geleceklere yön vermeye çalışılmaktadır.

Dünyamızda çocuklara kolay okuma yazma öğretmek amacıyla çok sayıda çalışma yapılmakta, yeni yaklaşım, yöntem ve teknikler geliştirilmektedir. Ancak tüm çabalara rağmen öğrencilerin çoğu okuma yazma öğrenme sürecinde güçlükler yaşamaktadır. Araştırmalara göre öğrencilerde okuma yazma güçlüklerinin sadece % 5'i disleksi ve zihinsel sorunlardan geriye kalan büyük bir kısım ise zihinsel karışıklıktan kaynaklanmaktadır. Bunlar harflerin hepsini öğreneme, ses-harf ilişkisi kuramama, harf ve heceleri karıştırma, sözlü ve yazılı dili birleştirememesi, okuma yazmada kullanılan teknik dili anlamama gibi nedenler olmaktadır. Bu durum ilkokula yeni başlayan öğrencinin aile ve çevresi tarafından "öğrenemiyor, kalın kafalı, zekâsı yeterli değil, kapasitesi düşük" gibi değerlendirmelere neden olmaktadır. Oysa bunlar zihinsel açıklıkla ilgilidir.

Okullarda zihinsel yetersizliği olmadığı halde okuma yazma öğrenmede güçlük çeken öğrencileri inceleyen çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalarda zihinsel karışıklık önemli bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğren-

PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ

cilerin zihninde okuma yazma ile ilgili bilgilerin açık ve net olmaması, alfabe-deki ses, harf, hece, kelime ve cümle gibi çok sayıdaki öğeleri karıştırma, nasıl öğreneceklerini bilememesi, düşünme becerilerinin yeterince gelişmemiş olması zihinsel karışıklığı getirmektedir. Bazı çocuklar bu aşamada kendine özgü yollar bularak veya ailesinden yardım alarak okumayı öğrenmekte ve sorununu çözmektedir. Ancak her çocuk bunu yapamamakta ve okuma yazmayı öğrenmekte güçlük çekmektedir. Bu aşamada bir öğretmen veya eğitimcinin yardım etmesi, okuma yazma ile ilgili bilgileri çocuğun zihninde netleştirmesi gerekmektedir.

Zihin açıklığı, "çabuk kavrama, anlama, öğrenme, doğru düşünme, başarılı olma" gibi anlamları içermektedir. Yabancı dilde "La clarté cognitive" karşılığı olarak kullanılmaktadır. Bazı kaynaklarda "günlük yaşamı bilinçli bir şekilde sürdürmek için gerekli olan zihin açıklığı" denilmektedir. Okuma yazmada zihin açıklığı, öğrencinin sözlü ve yazılı dilin yapısı, ilişkisi ve özelliklerini anlaması, dilin teknik terimlerini öğrenmesini içermektedir. Bilindiği gibi ilk okuma yazma öğretim sürecinde önce alfabedeki sesler ve harfler öğretilmekte, ardından heceler, kelimeler, cümleler, imla ve noktalama kuralları ile rakamlara geçilmekte, son aşamada metinleri okuma ve anlama üzerinde durulmaktadır. Okula yeni başlayan çocuklar dilin bu kadar çok ögesini birkaç ay içinde tanıma ve öğrenmede zorlanmaktadır. Bu aşamadaki çalışmalar bilimsel kurallara uygun ve özenle yürütülmelidir.

Okuma yazılı işaretleri algılama, tanıma, ayırt etme ve her birini anlama işlemidir. Yazma ise sözlü dilin şekil,

grafik, kod gibi işaretler kullanılarak yazıya aktarılmasıdır. Okuma yazma öğrenme sırasında zihinde çeşitli işlemler yapılmaktadır. Bunlar yazıdaki öğeleri tanıma, diğerlerinden ayırt etme, aralarındaki ilişkileri kurma ve anlama olmaktadır. Çocuklar okuma yazmayı öğrenirken harf, hece, kelime, cümle, metin, rakam, nokta, virgül, soru işareti vb. iyi bilmelidir. Bir başka anlatımla sözlü ve yazılı dilin yapısı, özellikleri ve kodları zihinde açık olmalıdır. Örneğin Türkçede 29 harf vardır. Öğrencilere 29 harf, bunların büyük ve küçük yazılışları öğretilmektedir. Ünlü ve ünsüz sesler tanıtılmakta, bunlar birbiriyle birleştirilerek heceler yapılmaktadır. Ardından altı tür hece öğretilmektedir. Yani öğrenci Türkçede 168 açık hece (ba), 168 kapalı hece (ab), 3.528 üç harfli (bak) tipi hece, 63 (ilk) tipi hece, 707 (kırk) tipi hece olmak üzere yaklaşık 4.634 heceyi tanımak zorundadır. Daha sonra heceleri birleştirerek kelime yapma ve çok sayıda kelime üretme öğretilmektedir. Öğrenciler 29 ses ve harfi, bunları birleştirerek hece ve kelime üretmeyi, bunları okuma ve yazmayı öğrenmeden seri okumaya geçmesi zor olmaktadır. Alfabedeki birkaç harf bile öğrenmeden atlarsa okuma yazmada sorun olmaktadır.

İlkokulda okuma yazma öğretilirken dilin teknik terimleri de kullanılmaktadır. Örneğin ünlü- ünsüz harf, büyük-küçük harf, yazı yönü, hece, açık- kapalı hece, basit hece, karmaşık hece, iki-üç-dört harfli hece, kelime, iki heceli kelime, üç heceli kelime, nokta, virgül, rakam gibi. Okuma yazma ilerledikçe cümle, kısa cümle, uzun cümle, paragraf, satır, satır başı, satır sonu, metin, başlık, yazar, soru işareti, ünlem işareti, tire, hece bölme gibi. Öğrenciler bu kavramların anlamını iyi bilmiyorsa okuma yazmada ilerleyemez. Örneğin "büyük e yaz" denilen öğrencinin küçük e harfini daha büyük boyutta yazması gibi. Ayrıca harf, hece ve kelime değişimleri de önemli bir sorundur. Örneğin "e" önce harf olarak öğretilmekte, ardından "erik" kelimesinde hece olmakta, "el" tek başına kelime, "elma" kelimesinde hece

olmaktadır. Öğrencilere bu değişimler hemen verilmemeli, okuma yazmada ilerledikçe öğretilmelidir. Aksi halde öğrencinin zihninde her şey karışmaya başlamaktadır. Okula yeni başlayan öğrencilerin dilin bu kadar çok ögesini kısa sürede öğrenmeleri beklenmemelidir. Bu nedenle her öge iyi açıklanmalı, aşamalı verilmeli ve anlama için yeterli süre tanınmalıdır. Öğrencilerin teknik dili iyi anlaması, dilin özellik ve işlevlerini keşfetmesi, zihinsel karmaşıklıktan zihinsel açıklığa doğru ilerlemesini sağlamaktadır.

Aileler, okuma yazma öğrenme sürecinin çocuk için ağır ve yoğun bir dönem olduğunu unutmamalıdır. Çocuk bir taraftan büyük-küçük harfler, harflerin şekilleri, boyu, yazılması, birleştirilmesi, satır üzerine yerleştirilmesi, yazı yönü, kelime aralarındaki boşluklar, nokta, virgül gibi alfabetik ilkeleri öğrenmekte, bir taraftan da ses bilincini, seslerle harfler arasındaki ilişkiyi yani alfabetik ilişkileri keşfetmeye çalışmaktadır. Seslerle harfler arasındaki ilişkiyi keşfetmeye başladıkları zaman okuma yazma işlemi kolaylaşmaktadır. Ses bilinci gelişmiş öğrenciler seslerle harflerin ilişkisini daha kolay keşfetmektedir. Bu aşamada sözlü dille yazılı dil arasında ilişkiler kurulmalı, sözlerden yazılara, yazılardan da sözlere geçiş gösterilmelidir. Yani duyulan seslerin harflerle yazılması, yazılan harflerin doğru okunması iyi kavratılmalıdır. Bu çalışmalar zihin açıklığını sağlamakta ve okuma yazma öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Uzmanlar, çocukların okuma yazmayı kolay öğrenmeleri amacıyla Okuma Yazma Öğrenmede Zihin Açıklığı Teorisi'ni geliştirmiştir. Öğrencilerin okuma yazma etkinliklerinin mantığı, işlevi ve özelliklerini iyi anlaması üzerine kurulu eğitsel bir teoridir. Bu teoriye göre okuma yazma sürecinde "zihin aşaması, geliştirme aşaması ve bağımsız uygulama aşaması" olmak üzere üç aşamalı çalışmalar yapmak gerekmektedir. Zihin açıklığı için öğretmen ve aileler üç aşamaya dikkat etmelidirler. Eğer bu aşamalar çok hızlı geçilir, yeterli etkinlik yapılmazsa öğrencilerde zihinsel ka-

rışıklık başlamakta ve öğrenme süreci uzamaktadır.

Zihin Aşaması: Okulun ilk yılında çocuklarda okuma yazma öğrenmek için zihin açıklığı yeterli düzeyde değildir. Harf, hece ve kelimeleri tanıma aşamalı olarak ilerlemektedir. Üst düzey dil becerileri henüz gelişmemiştir. Bu nedenle çocuklarda zihin açıklığı düzeyine dikkat edilmelidir. Bu aşamada öğrenci henüz dilin işlev, yapı ve özelliklerini, okuma yazma öğrenmenin amacını ve teknik dilini anlamaya çalışmaktadır. Bu süreci kolaylaştırmak için harf, hece, kelime ve cümlelerin ne olduğu çocukların zihninde açık hale getirilmelidir. Her biri yeri geldikçe tek tek açıklanmalı ve örneklerle gösterilmelidir. Bu sürece önce dilin yapısını oluşturan basit öğelerle (ses, harf, hece, kelime) başlanması, giderek karmaşık öğelere (cümle, paragraf, metin) doğru gidilmesi, öğeler arasında bağ kurulması önemli olmaktadır.

Geliştirme Aşaması: Bu aşamada en etkili yöntem etkinlik yapmaktır. Öğrenci harf ve hece birleştirmeyi nasıl yapması gerektiğini kavradıktan sonra bol bol uygulama verilmelidir. Bir başka ifadeyle çok sayıda okuma ve yazma etkinliği yapılmalı, öğrencinin aşamalı olarak ilerlemesi sağlanmalıdır. Bu aşama birinci aşamadan daha uzun sürmeli ve öğrenciye bol etkinlik verilmelidir. Ne

kadar etkinlik verilmesi gerektiği öğrencinin gelişim düzeyi ile becerinin karmaşıklığına bağlı değişmektedir. Belirli bir süre sonra öğrencinin zihinsel desteğe ihtiyacı azalmakta ve kendi hatalarını görmeye başlamaktadır.

Bağımsız Uygulama Aşaması: Öğrenilenlerin çok iyi yapıldığı, öğrencinin artık kendi kendine okuyup yazdığı ve yardıma ihtiyaç duymadığı aşamadır. Bu aşamada basitten karmaşığa, kolaydan zora metinler verilmeli, öğrencilerin seri okumaya geçmesi sağlanmalıdır. Türkçemiz kolay öğrenilen akıcı bir dildir. Sesler ve harfler arasında birebir ilişki vardır, heceler kısa ve kolaydır. Bu özelliklere rağmen ülkemizde bazı öğrencilerin okuma yazmayı iyi öğrenemedikleri ve çeşitli sorunlar yaşadıkları bilinmektedir. Bu sorunları çözmek, öğrencilere okuma yazmayı iyi öğretmek, dil ve zihinsel becerileri üst düzeyde geliştirmek için zihin açıklığına dikkat edilmelidir. Bu konuda aile ve öğretmenler bilinçlendirilmelidir. Böylece öğrencilerin okuma yazmayı kolay öğrenmeleri, hayat boyu öğrenmeyi sürdürmeleri, okuma yazmayı sevmeleri ve geleceklere yön vermeleri sağlanmalıdır.

Kaynak: Güneş, F. (2019). İlkokuma Yazma Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller, Pegem Akademi Yayınları.